

รายงานผลการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพ
การประเมินความต้องการความช่วยเหลือ
ผู้ประสบภัยจากภัยพิบัติ
(Damage And Needs Assessment : DANA)

วันที่ 27-28 สิงหาคม 2562

ณ โรงแรมเอสดี อเวนิว บางพลัด กรุงเทพมหานคร

ส่วนวิจัยและพัฒนา

สำนักวิจัยและความร่วมมือระหว่างประเทศ

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ภาคเช้า (๐๙.๐๐ – ๑๒.๐๐ น.)

๑. พิธีเปิดการประชุม

นายสทธีร์ วงศ์สกุลวิวัฒน์ ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและความร่วมมือระหว่างประเทศ

กล่าวรายงานความเป็นมาของโครงการพัฒนาศักยภาพการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากภัยพิบัติ (Damage And Needs Assessment : DANA) ว่า แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้กำหนดให้มีการบูรณาการการจัดการในภาวะฉุกเฉิน และการประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากภัยพิบัติ โดยให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละระดับประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือภายในพื้นที่ประสบภัย วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสาธารณภัยเพื่อประเมิน

สถานการณ์ และวิเคราะห์ความสามารถของผู้ประสบภัยในการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉินด้วยตนเอง รวมทั้งประเมินความต้องการความช่วยเหลือเพิ่มเติมจากหน่วยงานภายนอก เช่น ความช่วยเหลือด้านอาหาร น้ำดื่ม การรักษาพยาบาล ภาวะสุขอนามัย สถานที่พักพิง และอุปกรณ์ยังชีพ เป็นต้น ทั้งนี้ “การประเมิน” เป็นกระบวนการที่สำคัญในการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรมและความช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้อยู่รอดปลอดภัย และสามารถตอบสนองความต้องการที่ได้รับผลกระทบ ตามมาตรฐานสากลที่คำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา สตรีมีครรภ์ ภาวะความเจ็บป่วยและความพิการ ซึ่งแนวทางการปฏิบัติการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากภัยพิบัติ (Damage And Needs Assessment) หรือ DANA ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ กำหนดหลักปฏิบัติไว้ ๒ แนวทาง ดังนี้

๑. การประเมินแบบรวดเร็ว ให้ดำเนินการทันที ภายหลังมีเหตุการณ์สาธารณภัยเกิดขึ้น โดยดำเนินการภายในสัปดาห์แรกของการเกิดภัย มีวิธีการประเมินแบบคร่าว ๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลความต้องการสิ่งที่ควรปฏิบัติ และทรัพยากรที่จำเป็นเร่งด่วนในทุก ๆ ด้าน และดำเนินการจัดลำดับความสำคัญในการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น เพื่อให้ทันต่อความต้องการในภาวะฉุกเฉิน

๒. การประเมินแบบละเอียด ให้ดำเนินการทันที เมื่อภาวะฉุกเฉินสิ้นสุดลง หรืออย่างน้อย ๒ สัปดาห์ ภายหลังจากเกิดสาธารณภัย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การเข้าถึงพื้นที่ประสบภัย เป็นการประเมินแบบละเอียดถึงความเสียหายทางกายภาพ โครงสร้างทางสังคม ประमाणการงบประมาณ และวัสดุที่ต้องใช้อย่างต่อเนื่อง โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขา เข้ามาประเมินความเสียหาย

การดำเนินโครงการ ฯ จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๒๗ – ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๒ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้กำหนดขอบเขตการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยมุ่งเน้นในส่วนของ “การประเมินแบบรวดเร็ว” และมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากภัยพิบัติ ให้แก่บุคลากรของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

๒. เพื่อจัดทำแนวทางการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากภัยพิบัติไปสู่การตัดสินใจสั่งการ ระดมทรัพยากร ให้ความช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว ทั้งถึง ทันเหตุการณ์และตรงตามหลักการด้านมนุษยธรรม

๓. เพื่อขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การบูรณาการการจัดการในภาวะฉุกเฉิน กลยุทธ์ที่ ๓ เสริมสร้างระบบและแนวปฏิบัติในการบรรเทาทุกข์ (๒) แนวทางปฏิบัติในการประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ (DANA)

ในการนี้ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บุคลากรกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้ประสานงานด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในระดับกระทรวง หรือ (Disaster Risk Reduction Focal Point : DRR Focal Point) และบุคลากรจากหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องที่เข้าร่วมโครงการนี้ จะมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะด้านการประเมินเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ตามมาตรฐานสากล และประเทศไทยจะมีแนวทางการประเมิน ฯ ไปสู่การตัดสินใจสั่งการ ระดมความช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว ตรงตามความต้องการ

นายชัยณรงค์ วาสนะสมสิทธิ์ รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กล่าวเปิดโครงการ

พร้อมชี้แจงความสำคัญของ “การประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากภัยพิบัติ (Damage And Needs Assessment : DANA) และประสบการณ์การดำเนินงานด้านการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ผ่านมา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นไปตามความต้องการของผู้ให้ความช่วยเหลือ ประเทศไทยได้ผ่านเหตุการณ์สาธารณภัยใหญ่ ๆ มากมายไม่ว่าจะเป็นน้ำท่วมใหญ่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ จะเห็นภาพได้ชัดเจนมากในเรื่องของการบริจาคข้าวสาร อาหารแห้ง น้ำดื่มไปยังผู้ประสบภัย ซึ่งอาจจะตรงหรือไม่ตรงตามความต้องการของผู้ประสบภัยจากภัยพิบัติ

ประเด็นปัญหาสำคัญที่ปรากฏ คือ ความต้องการหลาย ๆ เรื่องไม่ได้รับการตอบสนอง เช่น คริวเรือนที่มีเด็กเล็ก มีคนแก่ มีผู้ป่วยติดเตียง ได้รับความช่วยเหลือที่ไม่ตรงตามความต้องการ จากปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความพยายามที่จะนำองค์ความรู้จากต่างประเทศเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับมาตรฐานความรู้และการให้ความช่วยเหลือให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และตรงตามความต้องการของผู้ประสบภัยให้มากที่สุด ในวันนี้ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากภัยพิบัติ Mr. Frederic John Abo, Mr. Avelino Falio และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการสาธารณภัย ดร.พิจิตต รัตตกุล จากศูนย์เตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติแห่งเอเชีย (ADPC) มาถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และข้อเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม “กระบวนการ DANA” ถือเป็นกระบวนการที่สำคัญ และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ซึ่งตอนนี้ประเด็นที่นานาประเทศให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะในปัจจุบัน การจัดการสาธารณภัยไม่ใช่เรื่องภายในประเทศเพียงอย่างเดียวแต่เป็นเรื่องระหว่างประเทศเราอาจจะให้เขาหรือเราอาจจะรับจากเขา มันจะมีระบบที่เป็นมาตรฐานสากล ถ้าเราต้องการก้าวไปสู่ประเทศที่มั่นคงและยั่งยืนตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เราก็ต้องปรับตัวและมาตรฐานการทำงานให้ดีขึ้น

ซึ่งโครงการพัฒนาศักยภาพการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากภัยพิบัติ (Damage And Needs Assessment : DANA) จะเป็นการยกระดับมาตรฐานการทำงานของรัฐบาลไทย โดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากภัยพิบัติที่ตรงตามความต้องการ ทัวถึง และเหมาะสม นี่เป็นโจทย์สำคัญ และเป็นความท้าทายของการดำเนินงานด้านการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยจะต้องเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจและเรียนรู้ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การทำงาน และประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อค้นหาแนวทางพัฒนาต่อไปให้ประเทศไทยปลอดภัยอย่างยั่งยืน

๒. การบรรยาย “ความสำคัญของการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัย (Damage and Needs Assessment : DANA) กับการขับเคลื่อนงานอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน” ดร. พิจิตต รัตตกุล ผู้ทรงคุณวุฒิ ศูนย์เตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติแห่งเอเชีย (ADPC)

๒.๑ ความสำคัญของการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัย สาระสำคัญของการประเมินความเสียหายถูกระบุไว้ในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals – SDGs) คือ เป้าหมายที่ ๑๑ ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย และเป้าหมายที่ ๑๓

การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction ๒๐๑๕-๒๐๓๐) เป็นกรอบการเตรียมความพร้อมสำหรับเผชิญเหตุอันนำไปสู่ “Build Back Better” แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ข้อ ๖ บริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๘

๒.๒ สาเหตุที่ต้องทำการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัย

๑) เพื่อรับรู้ประเภท ขอบเขตความเสียหาย และความเปราะบาง เช่น มีคนแก่ ผู้ป่วยติดเตียง เป็นการสำรวจเชิงลึกในครัวเรือนว่า ในแต่ละครัวเรือนมีผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียงที่ไม่สามารถออกมาได้ การรับรู้ความเสียหาย ความเปราะบางในระดับครัวเรือน

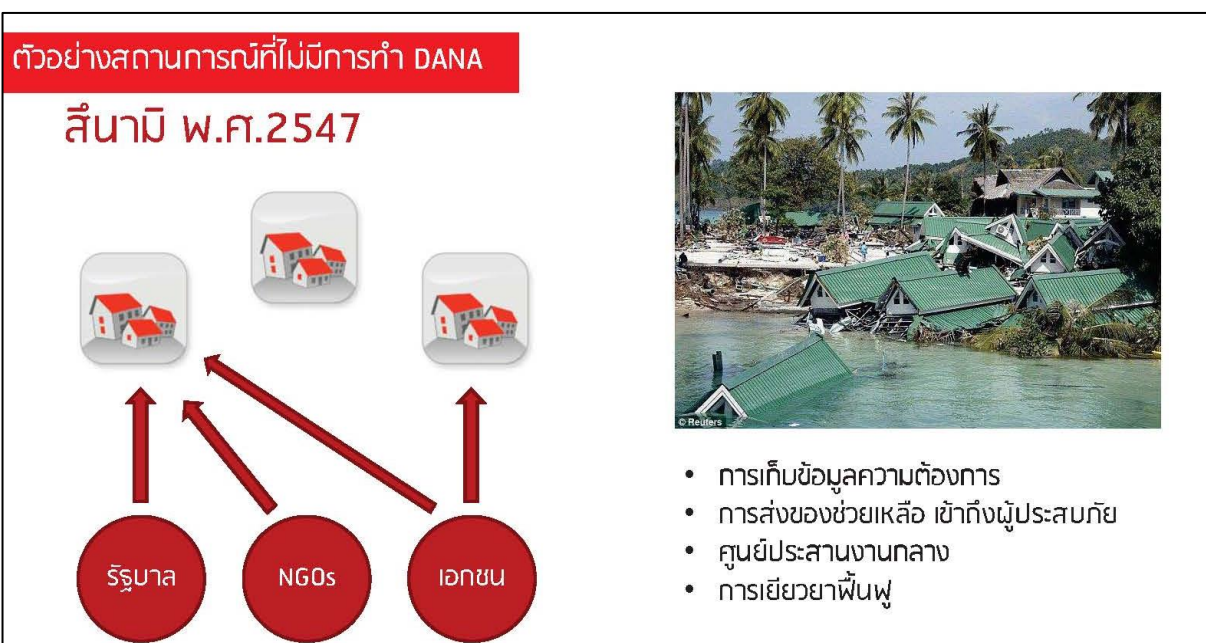
๒) เพื่อเข้าใจความต้องการที่แท้จริงของพื้นที่ประสบภัย ความจำเป็นที่ต้องทำ คือ การรับรู้เข้าใจความต้องการที่แท้จริงของพื้นที่ที่ประสบภัย

๓) เพื่อใช้วิธีการจัดการภัยพิบัติที่สอดคล้องกับความเป็นจริง โดย ๑) กำหนดลำดับความสำคัญของการเข้าช่วยเหลือ และ ๒) การจัดทำกรอบแนวทาง (Framework) สำหรับองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔) เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย

๕) เพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

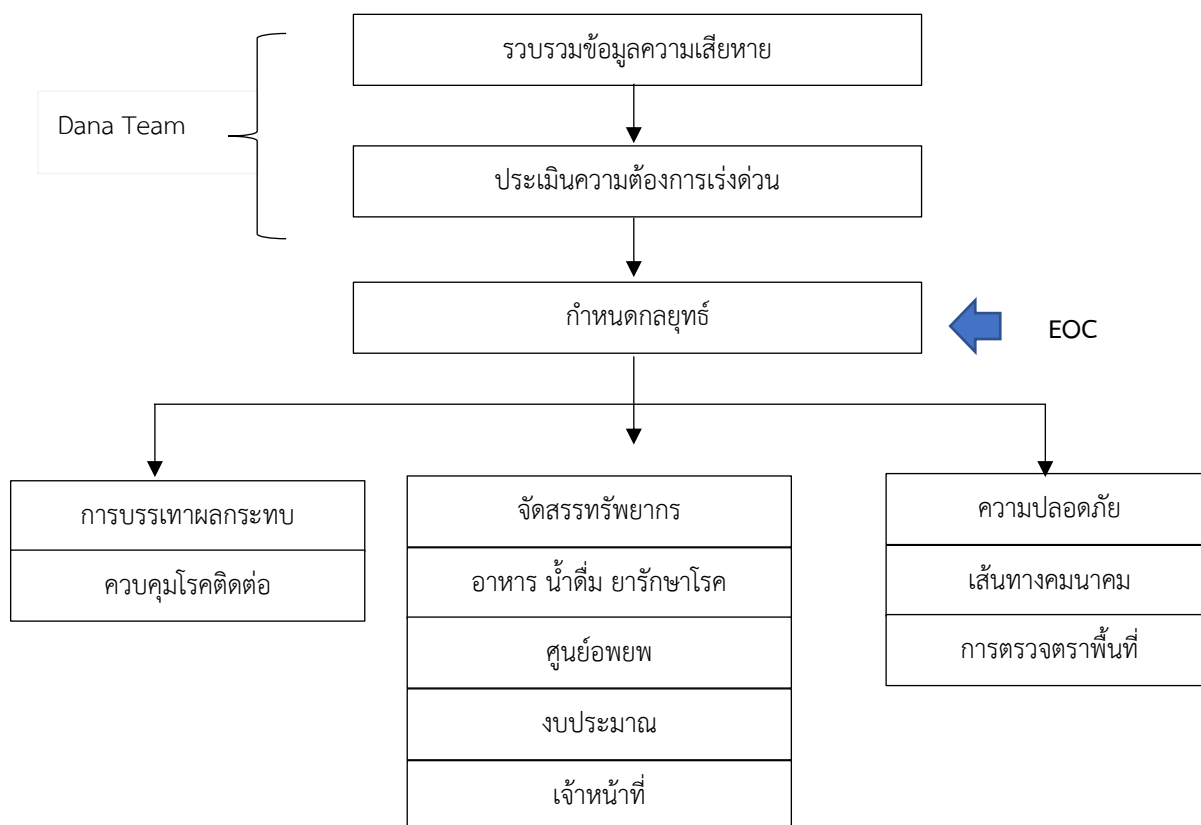
กรณีตัวอย่าง การที่เราไม่มีแผนที่ที่จะบ่งชี้ความต้องการ เพราะเราขาดการประเมินความเสียหายที่สมบูรณ์แบบ เรามีแต่ไม่สมบูรณ์ นั้นเป็นบทเรียนของการเยียวยาที่เป็นไปอย่างไม่แม่นยำและไม่ตรงตามความต้องการของประชาชนที่ประสบภัย ได้แก่ ๑) กรณี สึนามิ ๒๕๔๗ พื้นที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น บ้านเสียหาย แหล่งทำอาชีพ อุปกรณ์หาเลี้ยงชีพ เรือ อวน เสียหาย ประมงน้ำกร่อย เช่น นาุ้งเกิดความเสียหาย และมีความช่วยเหลือมากมาย ทั้งหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน NGOs ภาคธุรกิจ และองค์กรระหว่างประเทศ แต่ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือโดยปราศจากแผนที่ความเสียหายภาพรวม คือ บางหมู่บ้านได้รับเรือที่คนบริจาคนเกินจำนวนของเก่าที่มี บางหมู่บ้านซึ่งต้องการเรือทำงานหาเลี้ยงชีพไม่ได้เรือหรือไม่พอเพียง ข้าวอาหาร และอุปกรณ์ในการดำรงชีพกระจายแต่ไม่ตรงจุดที่ต้องการและเสื้อผ้ากองอยู่จุดใดจุดหนึ่ง ๒) กรณี น้ำท่วมปี ๒๕๕๔ ที่ดอนเมือง มีคนที่ต้องการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้นำสิ่งของบริจาคไปตั้งวางไว้ที่ดอนเมือง ปรากฏว่าเน่าเสีย เพราะแจกจ่ายไม่ทัน เพราะไม่รู้จะไปแจกจ่ายสิ่งของบริจาคที่จุดไหนบ้าง”

๒.๓ แนวทางการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัย

- ๑) ทำทันทีเมื่อเกิดภัยพิบัติ เพื่อใช้ตอบโต้ในภาวะฉุกเฉิน
 - ๒) ประเมินสถานการณ์และความรุนแรงของเหตุการณ์
 - ๓) วิเคราะห์ผลกระทบเบื้องต้นโดยเฉพาะจำนวนผู้ได้รับผลกระทบ
 - ๔) สนับสนุนการตัดสินใจในการวางแผนเผชิญเหตุ เพื่อกู้ชีพ กู้ภัย
 - ๕) ประเมินความต้องการเร่งด่วนของผู้ประสบภัย เช่น อาหาร น้ำดื่ม น้ำใช้ ยารักษาโรค
- สถานที่อพยพ เป็นต้น
- ๖) ประเมินความปลอดภัยของผู้ประสบภัย เช่น การกำหนดเส้นทางคมนาคม การป้องกันความรุนแรง เป็นต้น
 - ๗) ประเมินความต้องการทางการเงิน เช่น ประมาณการงบประมาณเพื่อการบรรเทาทุกข์
 - ๘) มาตรการเพื่อการบรรเทาผลกระทบ เช่น ควบคุมโรคติดต่อ
 - ๙) กฎหมายข้อบังคับต่าง ๆ เช่น การบริหารการจัดการศูนย์พักพิง การควบคุมราคาสินค้า

๒.๔ กรอบการดำเนินการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัย DANA เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาใช้ตัดสินใจเชิงกลยุทธ์

๒.๕ บทเรียนและช่องว่างที่สำคัญของการทำ DANA

- ๑) การรวบรวมแลกเปลี่ยนข้อมูลพื้นที่ประสบภัยต้องรวดเร็วและแม่นยำ
- ๒) ความไม่เข้าใจในกระบวนการ Damage Assessment and Needs Analysis (DANA)
- ๓) ทำความเข้าใจกับการสนับสนุนของแต่ละภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริจาค องค์กรพัฒนาเอกชน ภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และชุมชน
- ๔) การนำข้อมูลทางวิชาการมาเป็นหลักในการตัดสินใจ
- ๕) การประสานงานเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน

๒.๖ ข้อเสนอแนะในการดำเนินการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่อไป

ดร.พิจิตต์ รัตตกุล ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ดังนี้

- ๑) การเตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพด้านการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- ๒) การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านการจัดการสาธารณภัย ให้ทุกหน่วยงานมองภาพการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้เป็นภาพเดียวกัน
- ๓) การวิจัยและพัฒนาเพื่อประยุกต์ใช้เครื่องมือจากต่างประเทศมาปรับใช้ในบริบทไทย
- ๔) การจัดประชุม (Workshop) เพื่อพูดคุย ชักชวน ค้นหาแนวทางร่วมกันก่อนปฏิบัติงานและสรุป (Model) วิธีการการทำงานร่วมกัน ทั้งในกรณีการดำเนินการ DANA ทั้งในประเทศและต่างประเทศ (ต้องมีการพูดคุยและสรุปประเด็นการทำงานร่วมกันก่อนปฏิบัติงาน)

๕) จัดทำแผนที่เสี่ยงภัย (Risk Map) จัดทำแผนที่ความเสียหายจากสาธารณภัย (Damage Map) จัดทำแผนที่บัญชีรายการความต้องการของผู้ประสบภัย (Needs Map)

๖) การจัดทำ SOPs การประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยให้มีรายละเอียด ขั้นตอนการปฏิบัติงานการประเมินแบบรวดเร็ว (เน้นการวิเคราะห์ผลกระทบเบื้องต้น ปริมาณ/จำนวน ผู้ได้รับผลกระทบและจำนวนความเสียหาย) การเก็บรวบรวมข้อมูล (Check list) การวิเคราะห์ข้อมูล การประมวลผลข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ การจัดลำดับความสำคัญในการให้ความช่วยเหลือ การประเมินความจำเป็นเร่งด่วน การใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นต้น

๗) การฝึกซ้อมแผนอพยพประชาชนจำนวนมาก/ผู้ชนขนาดใหญ่ (Mass Evacuation)

๘) เสนอให้พัฒนาศักยภาพด้านการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัย (DANA) ให้แก่ทีมกู้ชีพกู้ภัยด้วยเพื่อให้เป็นทีมประเมิน DANA ได้ด้วย

นายชัยณรงค์ วาสนะสมสิทธิ์ รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้ข้อเสนอแนะ ในการดำเนินการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ดังนี้

๑. กรณีเหตุการณ์ระเบิดที่ราชประสงค์พบว่า โรงพยาบาลตำรวจมีแผนฉุกเฉิน และระกาศใช้ แผนฉุกเฉินหลังจากเกิดเหตุระเบิด แต่ในเหตุการณ์มีผู้บาดเจ็บจำนวนมากเข้ามาโรงพยาบาลผู้บัญชาการ เหตุการณ์ได้ประเมินสถานการณ์ และมีการปรับแผนสั่งการนอกเหนือจากที่ได้กำหนดไว้ในแผนฉุกเฉิน ซึ่ง กรณีการปรับแผนและสั่งการนั้นได้เกิดข้อถกเถียงของผู้ปฏิบัติ เกิดความสับสนวุ่นวายในการปฏิบัติงาน และ เมื่อผู้บาดเจ็บเข้ามาจำนวนมากเกินศักยภาพของโรงพยาบาล จึงตัดสินใจไม่รับ และแจ้งให้ส่งไปยังโรงพยาบาลอื่น นำมาซึ่งความขัดแย้งกับทีมกู้ชีพที่ส่งผู้ป่วยเข้ามาโรงพยาบาลตำรวจ และต้องแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า จากบทเรียนดังกล่าว ทำให้เราตระหนักในสำคัญของการมีแผนเผชิญเหตุ และในแผนเผชิญเหตุจะต้องมี ขั้นตอนกระบวนการทำงานที่เป็น SOPs ที่สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้

๒. บทบาทของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) ในฐานะผู้ประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจะรับไปดำเนินการจัดทำ SOPs การประเมินความต้องการและการให้ความช่วยเหลือ เบื้องต้น SOPs ของการอพยพคนหมู่มาก (Mass Evacuation) รวมถึงการจัดทำแผนที่เสี่ยงภัย (Risk Map)

๒.๗ ประเด็นการถาม - ตอบ หลังบรรยาย

คำถาม : บทเรียนและช่องว่างที่สำคัญ “ความไม่เข้าใจในกระบวนการ DANA” มีความหมายอย่างไร?

คำตอบ : ๑. กระบวนการ DANA เราจะต้องเข้าใจว่า เราต้องทำแผนที่ความเสียหายและความสูญเสีย คือ เราจะต้องทำเป็นแผนที่และบัญชีที่จะบ่งชี้ปริมาณความเสียหาย เช่น จำนวนคน จำนวนบ้าน จำนวนผู้สูญเสีย พื้นที่ทำกินที่เสียหาย ที่เป็นเชิงปริมาณ เป็นตัวเลข นี่ถือเป็นเป้าสำคัญ

๒. กระบวนการสำคัญในการทำแผนที่ ต้องอาศัยเครื่องมือ (Check list)

๓. การประเมิน DANA เพื่อให้การช่วยเหลือเฉพาะหน้า การบรรเทา การฟื้นฟู และการป้องกัน ไม่ให้เกิดอีกครั้ง และเป็นการลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นในครั้งต่อไปได้

๔. เราจะต้องเข้าใจกระบวนการและความเชื่อมโยงภาพรวมทั้งหมดของการประเมิน DANA

คำถาม : ต้องการให้ผู้บริหารหน่วยงานรับรู้ถึงกระบวนการดำเนินงานของผู้ปฏิบัติงานด้วยจะมีวิธีการ สื่อสารอย่างไร?

คำตอบ : การเสนอข้อมูลสำคัญแก่ผู้บริหารให้รับรู้และเข้าใจว่า “การประเมิน DANA” ไม่ใช่สังคม สงเคราะห์ แต่เป็น “การพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศ” ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตระยะยาว เช่น การสร้าง สะพานใหม่ ถนนใหม่ เป็นต้น

คำถาม : ขอคำแนะนำการกำหนดตัวชี้วัดการประเมิน DANA ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติฉบับใหม่?

คำตอบ : การประเมิน DANA ควรจะเป็นอีกหนึ่ง “แนวคิดและวิธีการ” ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของหลายหน่วยงานเข้ามาช่วยกันเสนอแนวทางในการประสานงาน การจัดเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น (ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร) “หลักการ” คือ ไม่ใช่สังคมสงเคราะห์ แต่มันคือ การพัฒนาที่ดีกว่าเดิม (BBB)

ความเห็น : สภาวิชาชีพไทย ถ้า DANA ของ ปก. มีความชัดเจนเป็นระบบ มีขั้นตอนการปฏิบัติงานประจำ (SOPs) สภาวิชาชีพยินดีจะสนับสนุน เพราะเรามีศักยภาพในหลาย ๆ ด้าน จะเข้ามาสนับสนุนและเติมเต็ม ปก. และลดความซ้ำซ้อนในอนาคต

๓. การบรรยาย “ความเป็นมา ความสำคัญ และเป้าหมายของการประเมิน DANA” โดย Mr. Avelino Falio ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาศักยภาพและการจัดการสาธารณภัย จากศูนย์เตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติแห่งเอเชีย (ADPC)

๓.๑ นิยามความหมาย คำว่า “ความเสี่ยงจากสาธารณภัย” คือ ความสูญเสียจากสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้นในชีวิต สุขภาวะ การดำรงชีวิต และการบริการ ซึ่งอาจเกิดขึ้นกับชุมชนหรือสังคมในช่วงระยะเวลาในอนาคต

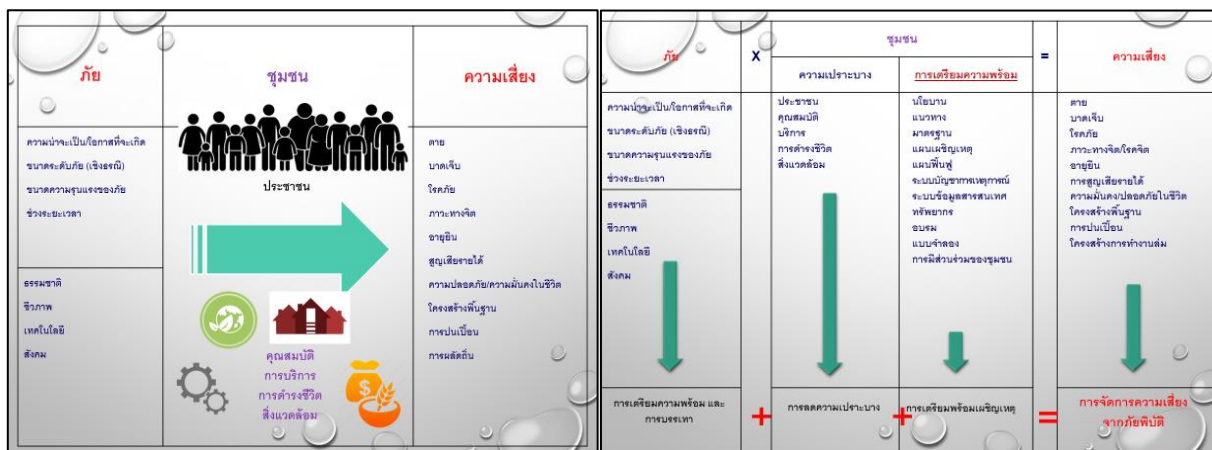
๓.๒ องค์ประกอบความเสี่ยง

$$\text{ความเสี่ยง} = \frac{\text{ภัย} \times \text{ความล่อแหลม} \times \text{ความเปราะบาง}}{\text{ศักยภาพ}}$$

ภัย (Hazard) คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติหรือการกระทำของมนุษย์ที่อาจนำมาซึ่งความสูญเสียต่อชีวิต ทรัพย์สิน ตลอดจนทำให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ความล่อแหลม (Exposure) คือ การที่ผู้คน อาคารบ้านเรือน ทรัพย์สิน ระบบต่าง ๆ หรือองค์ประกอบใด ๆ มีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยและอาจได้รับความเสียหาย

ความเปราะบาง (Vulnerability) คือ ปัจจัยหรือสภาวะใด ๆ ที่ทำให้ชุมชนหรือสังคมขาดความสามารถในการปกป้องตนเอง ทำให้ไม่สามารถรับมือกับสาธารณภัย หรือไม่สามารถฟื้นฟูได้อย่างรวดเร็วจากความเสียหายอันเกิดจากสาธารณภัย ปัจจัยเหล่านี้มีอยู่ในชุมชนหรือสังคมมานานก่อนเกิดสาธารณภัยและอาจจะเป็นปัจจัยที่ทำให้ผลกระทบของภัยมีความรุนแรงมากขึ้น

๓.๓ กรอบการเปลี่ยนผ่านจาก DANA ไปสู่การประเมินหลังเกิดสาธารณภัย (Post Disaster Need Assessment : PDNA)

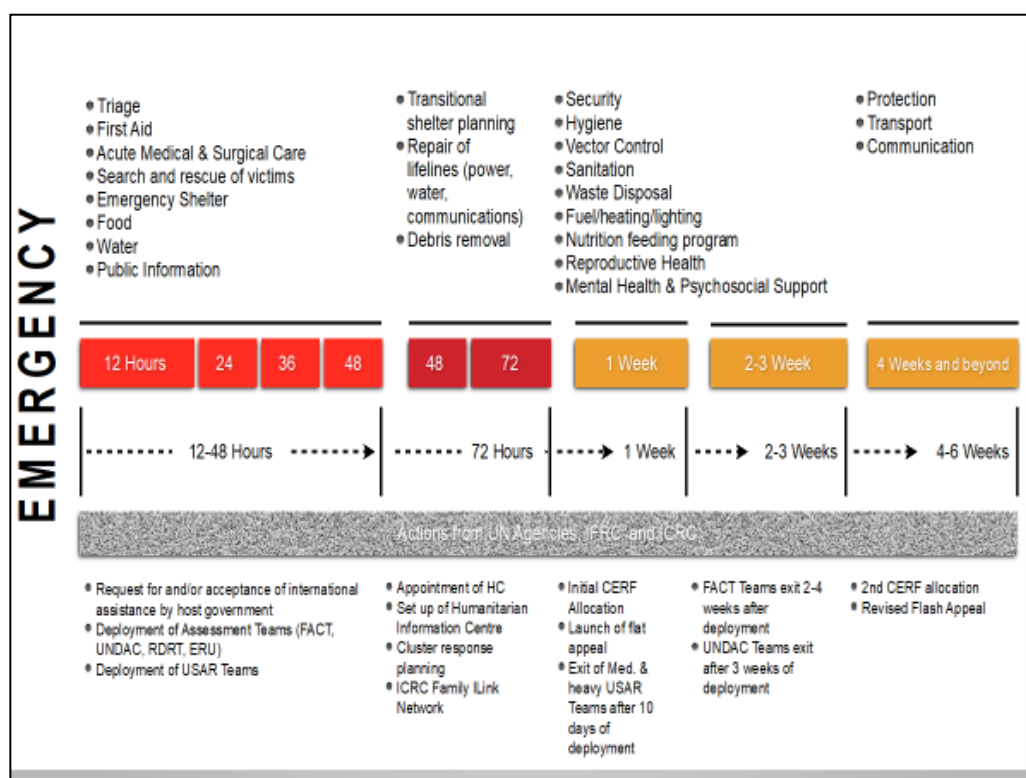
ช่วงระยะเวลาเริ่มดำเนินการประเมิน DANA ตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ จะแบ่งกิจกรรมที่ต้องดำเนินการออกตามช่วงระยะเวลา ได้แก่

๑๒ – ๔๘ ชั่วโมง ประกอบด้วย การคัดกรอง การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การแพทย์ การกู้ชีพ ภัย ศูนย์พักพิงฉุกเฉิน อาหาร น้ำดื่มสะอาด และข้อมูลข่าวสาร

๗๒ ชั่วโมง ประกอบด้วย การวางแผนศูนย์พักพิง การซ่อมท่อส่ง (พลังงาน น้ำ การสื่อสาร) การรื้อถอน

๑ – ๓ สัปดาห์ ประกอบด้วย ความปลอดภัยและความมั่นคงในชีวิต สุขภาพ การกำจัดซากสัตว์ สุนัข นก การกำจัดของเสีย เชื้อเพลิง/ความร้อน/แสงสว่าง อาหารและโภชนาการ การเจริญพันธุ์ สุขภาพจิต และการสนับสนุนด้านสังคม

๔ – ๖ สัปดาห์ ประกอบด้วย การคุ้มครอง การคมนาคม การสื่อสาร

๔. การบรรยาย “กระบวนการประเมิน DANA” โดย Mr. Frederic John Abo ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัย (DANA) จากศูนย์เตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติแห่งเอเชีย (ADPC)

๔.๑ ปัจจัยสำคัญในการดำเนินการประเมิน DANA ให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย

- ๑) ข้อมูลจะต้องมีความถูกต้อง – มาจากแหล่งที่ดีที่สุดและจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงข้อมูลที่ลำเอียง
- ๒) ข้อมูลจะต้องทันเวลา – ควรทำการประเมินโดยเร็วที่สุดหลังจากเกิดภัยพิบัติ
- ๓) ข้อมูลจะต้องมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อประเมินความต้องการและความเหมาะสมของการตอบสนองเมื่อเกิดเหตุและการฟื้นฟู
- ๔) วิธีการสำรวจ เครื่องมือ การให้คะแนน การวัด การจำแนกประเภทจะต้องมีมาตรฐาน
- ๕) ผู้ที่สำรวจจะต้องเข้าใจถึงความอ่อนไหวต่อสถานการณ์ในท้องถิ่นเพื่อป้องกันความคาดหวังที่ไม่ใช่ความจริงของประชากรที่ได้รับผลกระทบ
- ๖) ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการประเมิน (เช่น ทีมการขนส่ง การสนับสนุน) จะต้องพร้อมใช้งานทันที

๔.๒ บทบาทความรับผิดชอบของ DANA TEAM

- ๑) การประเมินเบื้องต้นควรดำเนินการโดยทีมประเมินแบบสหวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วยสมาชิก ๔ – ๕ คน โดยทีมจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้
 - ✓ มีความสนใจร่วมกัน
 - ✓ มีการแบ่งบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบที่ชัดเจนระหว่างสมาชิกในทีมงาน
 - ✓ มีความมุ่งมั่นและซื่อตรงร่วมกัน
 - ✓ สมาชิกทุกคนให้ความสำคัญต่อการทำงาน
- ๒) ทีมประเมินควรประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่ม/ทีม การเกษตร งานสาธารณะและโลจิสติกส์ สุขภาพ (ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพ สิ่งแวดล้อม นักระบาดวิทยา นักโภชนาการ) การศึกษา การพัฒนาในระดับภูมิภาคหรือความเชี่ยวชาญในท้องถิ่น เพศ และการสื่อสาร
- ๓) ควรมีการระบุทีมประเมินล่วงหน้าและรายละเอียดการติดต่อ เลขที่สำนักงานเขต/ตำบล แผนที่ และปรับปรุงข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ

๔) สมาชิกในทีมควรได้รับการฝึกฝนอบรมอย่างเพียงพอและคุ้นเคยกับการประเมินความเสียหายและความต้องการ การสำรวจ แบบประเมิน ช่องทางการรายงาน บทบาทและความรับผิดชอบ ความปลอดภัยและความมั่นคงปลอดภัย

๔.๓ การเตรียมพร้อมในการประเมิน DANA

๑) ก่อนจะดำเนินการประเมินสมาชิกควรมีการสรุปข้อมูล สถานการณ์ปัจจุบัน (เกี่ยวกับสถานการณ์ภัยพิบัติ) วัตถุประสงค์ ภารกิจ (ช่วงเวลา ภาควิชาที่มุ่งเน้น พื้นที่ทางภูมิศาสตร์) ลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น บทบาทหน้าที่เฉพาะ และความรับผิดชอบ ทรัพยากรที่มีอยู่ (อุปกรณ์ การขนส่ง การสื่อสาร) ผู้ที่จะรายงานและวิธีการส่งรายงาน

๒) อุปกรณ์ที่สมาชิกควรมี ประกอบด้วย ปากกาหรือดินสอ แบบฟอร์มรายงานอย่างเป็นทางการ บอร์ดหรือไฟล์ที่จะเขียน กล่องพลาสติกป้องกันน้ำ กระดาษเปล่า แผนที่ของพื้นที่ อาหารและน้ำสำหรับทีม เชื้อเพลิง เสื้อผ้าสำรองและอุปกรณ์ปฐมพยาบาลสำหรับภารกิจที่ยาวนาน

๔.๔ วิธีการประเมิน

๑) การประเมินเบื้องต้น : โดยองค์ประกอบสำคัญในระบบ คือ เจ้าหน้าที่ที่ดูแลสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ระบบท่อสายส่ง ได้แก่ พลังงาน น้ำ หรือโทรคมนาคม

๒) การตรวจสอบด้วยสายตา : โดยใช้แบบสำรวจเพื่อให้เกิดการประเมินความเสียหายอย่างรวดเร็ว

๓) การสำรวจ : โดยทีมผู้เชี่ยวชาญที่เน้นลักษณะเฉพาะของประชากรที่ได้รับผลกระทบ

๔) การเฝ้าระวัง : โดยส่วนใหญ่จะใช้ในการตรวจสอบภาวะฉุกเฉินด้านสุขภาพ การรายงานปัญหาเฉพาะในพื้นที่ ระบบเตือนภัยล่วงหน้า ซึ่งสามารถนำไปใช้กับบริบทอื่นได้เช่นกัน

๕ การประเมินแต่ละภาคส่วนแบบละเอียดโดยผู้เชี่ยวชาญ : เป็นการตรวจสอบทางเทคนิคและการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

๖) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ : เช่น ผู้นำหมู่บ้าน ครูใหญ่ ผู้บริหารโรงพยาบาล หรืออื่น ๆ

๔.๕ เป้าประสงค์ของการประเมิน

๑) เพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญของกระบวนการ DANA และให้ข้อมูลที่ครอบคลุมและเป็นมาตรฐานแก่ผู้จัดการภัยพิบัติเพื่อดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ตรงตามความต้องการที่แท้จริง

๒) ข้อมูลนี้สามารถใช้เพื่อกำหนดลำดับความสำคัญและตัดสินใจการจัดการตอบสนองต่อภัยพิบัติและขั้นตอนเริ่มต้นที่นำไปสู่การฟื้นฟู

๔.๖ กระบวนการประเมิน เป็นกระบวนการต่อเนื่อง มีลำดับขั้นตอนการดำเนินการแต่ลำดับอาจแตกต่างกันไปตามสถานการณ์และทรัพยากรที่มีอยู่ กระบวนการประเมิน DANA เริ่มจาก ๑) การประกาศภัยพิบัติ ๒) การเปิดใช้งานทีมและการจัดหาอุปกรณ์ ๓) การบรรยายสรุป ๔) การตรวจสอบด้วยสายตา ๕) การประเมินผลลัพธ์และวางแผนสำรวจภาคสนาม ๖) การสำรวจภาคสนามครั้งแรกของผลกระทบและความต้องการ ๗) วิเคราะห์ผลจากการซักถาม ๘) ตัดสินใจวางแผนและติดตามการตอบสนอง ๙) ติดตามรายละเอียดและแบบสำรวจผู้เชี่ยวชาญ ๑๐) การซักถาม ๑๑) ระบุบทเรียน ๑๒) การปิดใช้งาน

๔.๗ ประเภทของการประเมิน ประกอบด้วย การประเมินแบบพื้นฐาน ๒ ประเภท คือ

๑) การประเมินผลกระทบ พิจารณาข้อมูลต่อไปนี้

- ๑.๑) ตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับผลกระทบ
- ๑.๒) จำนวนคนที่ได้รับผลกระทบ
- ๑.๓) อัตราการตายและการเจ็บป่วย

- ๑.๔) ประเภทของการบาดเจ็บและการเจ็บป่วย
- ๑.๕) การแพทย์ฉุกเฉิน สุขภาพ โภชนาการ น้ำและสุขาภิบาล
- ๑.๖) ระดับของภัยคุกคามที่เกิดขึ้นต่อเนื่อง
- ๑.๗) ความเสียหายต่อโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญ
- ๑.๘) ความเสียหายแก่บ้านและอาคารพาณิชย์
- ๑.๙) ความเสียหายต่อระบบการเกษตรและระบบอาหาร
- ๑.๑๐) ความเสียหายต่อทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคม

๒) การประเมินความต้องการ พิจารณาข้อมูลต่อไปนี้

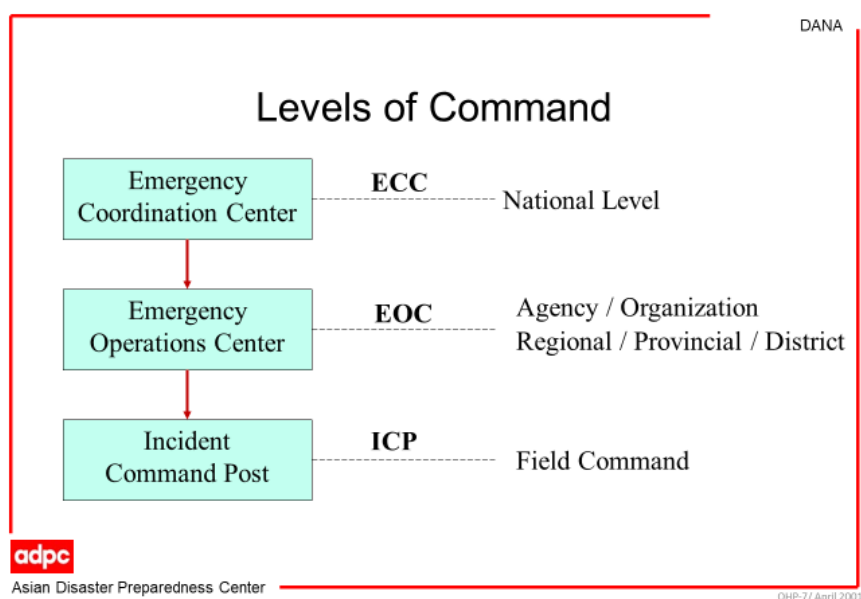
- ๒.๑) การค้นหาและการช่วยเหลือ
- ๒.๒) การอพยพทางการแพทย์
- ๒.๓) การอพยพผู้รอดชีวิต
- ๒.๔) การสนับสนุนทางการแพทย์และสุขภาพ
- ๒.๕) การคุ้มครอง
- ๒.๖) อนามัยสิ่งแวดล้อม
- ๒.๗) น้ำประปา
- ๒.๘) ศูนย์พักพิง (รวมถึงเสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์)
- ๒.๙) อาหารของมนุษย์และสัตว์ (การเก็บรักษา การปรุงอาหาร การจัดส่ง)
- ๒.๑๐) การฟื้นฟู
- ๒.๑๑) ปศุสัตว์

๔.๘ การประเมินสถานการณ์ความเสียหาย และการวิเคราะห์ความต้องการ

- ๑) การประเมินสถานการณ์ความเสียหายว่า มีอะไรบ้างที่เกิดขึ้น (ผลกระทบจากภัยพิบัติ ขนาด และผลกระทบต่อสังคม โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งแวดล้อม)
- ๒) การประเมินความต้องการว่า มีสิ่งที่จะต้องทำ (ระดับและประเภทของความช่วยเหลือที่จำเป็น)

๔.๙ กลไกของศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉิน (Emergency Operation Center : EOC)

- ๑) ประสานการตอบสนองและการดำเนินการฟื้นฟู
- ๒) การจัดสรรทรัพยากรให้กับหน่วยงานที่เข้าร่วม
- ๓) การเผยแพร่ข้อมูล
- ๔) การเตรียมความพร้อม & รายงานขั้นสุดท้าย
- ๕) EOC กำหนดข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการรายงานและการตอบสนอง

๔.๑๐ ข้อมูลตามสถานการณ์จริง ประกอบด้วย

- เกิดอะไรขึ้น? (การประเมินความเสียหาย)
 - พื้นที่ได้รับผลกระทบ
 - จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ
 - การเสียชีวิตและการเจ็บป่วย
 - ประเภทของการบาดเจ็บและเจ็บป่วย
 - ลักษณะของประชากรที่ได้รับผลกระทบ
 - การแพทย์ น้ำ สุขาภิบาล โภชนาการ
 - ความเสียหายต่อบ้านและอาคารพาณิชย์
 - ความเสียหายต่อระบบการเกษตรและการจัดหาอาหาร
 - ระดับการตอบสนองและความสามารถในการทนทาน
 - ระดับการตอบสนองขององค์กรพัฒนาเอกชนและหน่วยงานอื่น ๆ
- สิ่งที่ต้องทำ? การวิเคราะห์ความต้องการ
 - การค้นหาและช่วยเหลือ
 - ความช่วยเหลือทางการแพทย์สำหรับการบาดเจ็บล้มตาย
 - การอพยพ & ที่พักพิง
 - จำหน่ายอาหารและน้ำ
 - เสื้อผ้า
 - อนามัยสิ่งแวดล้อม
 - การเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา
 - การเกษตร
 - ท่อส่งและสิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญ
 - การปกป้องและคุ้มครอง

- ข้อมูลพื้นฐาน

- แผนที่
- สถิติ
- แผน
- รายชื่อเจ้าหน้าที่
- ทรัพยากรภาครัฐ
- ความสามารถ/ศักยภาพของชุมชน
- หมายเลขติดต่อหน่วยงาน
- ข้อมูลพื้นฐานควรปรับปรุง

- แสดงแผนงานใน EOC

- สถานที่/พื้นที่
- สถานการณ์ (ความเสียหายและความต้องการ)
- การตอบสนอง
- ความต้องการ
- การตัดสินใจ/ลำดับความสำคัญ
- กรอบช่วงระยะเวลา

- การรายงาน

- รายงานเร่งด่วน
- รายงานเบื้องต้น
- รายงานระหว่างงาน
- รายงานผู้เชี่ยวชาญและเทคนิค
- รายงานครั้งสุดท้าย

- ข้อมูลความเสียหายและความต้องการขั้นพื้นฐาน

รายงานโดยหน่วยงาน

- สถานะคืออะไร : ความสามารถในการทำงาน/การส่งมอบ
- ขอบเขตของความเสียหายมีขอบเขตเท่าใด
- ต้องการอะไร (การดำเนินงาน)
- สิ่งที่ประสบความสำเร็จจนถึงตอนนี้ (รายงานกิจกรรม)
- จำเป็นต้องจัดทำรายงานประจำภาค

๕. กิจกรรมการแบ่งกลุ่มระดมความคิดเห็น

๕.๑ ข้อมูลที่ผู้ประเมินต้องการทราบเมื่อเกิดสาธารณภัย (เกิดความเสียหายอะไรและผู้ประสบภัยต้องการอะไร)

กลุ่มที่ ๑	กลุ่มที่ ๒	กลุ่มที่ ๓	กลุ่มที่ ๔
ความเสียหาย - จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ ตาย บาดเจ็บ สูญหาย - กลุ่มเปราะบาง - จำนวนครัวเรือนที่เสียหาย อาคารบ้านเรือน - โครงสร้างพื้นฐาน ถนน การคมนาคม ไฟฟ้า ประปา - โรงงานอุตสาหกรรม - สถานศึกษา - พื้นที่เกษตร ปศุสัตว์ - อาชีพของคนในพื้นที่ - พื้นที่ปลอดภัย พื้นที่เสียหาย แผนที่ - เครื่องมือ อุปกรณ์ที่เสียหาย - ระบบสื่อสาร - สิ่งแวดล้อม ความต้องการ - เครื่องมือ อุปกรณ์ เครื่องจักร - การรักษาพยาบาล - เครื่องอุปโภค บริโภค - น้ำสะอาด - ศูนย์พักพิง พื้นที่ปลอดภัย - สุขอนามัย ห้องน้ำเคลื่อนที่ - การชดเชยรายได้ - กำลังคน - เมล็ดพันธุ์ อาหารสัตว์ - การศึกษาในศูนย์พักพิง	- ข้อมูลเกี่ยวกับการบัญชาการเหตุการณ์ในพื้นที่ - ข้อมูลพื้นฐาน เช่น แผนที่ - จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ กลุ่มเปราะบาง - ผู้ป่วย (แยกสีเขียว เหลือง แดง) ผู้เสียชีวิต - จำนวนโรงพยาบาล อาคาร สถานที่ บุคลากรทางการแพทย์ - จำนวนแพทย์ (แยกสาขาความเชี่ยวชาญ/ประเภท) - จำนวนพยาบาล - ศักยภาพทางการแพทย์ - Ambulance - เฮลิคอปเตอร์ - ระบบการสื่อสาร - ยา - อาหาร น้ำ ยา เสื้อผ้า - การกำจัดของเสีย	- จำนวนคน ผู้บาดเจ็บ เสียชีวิต ผู้ได้รับผลกระทบ ผู้ป่วย กลุ่มเปราะบาง - จำนวนครัวเรือน - จำนวนเครื่องมืออุปกรณ์ เครื่องจักร - จำนวนโครงสร้างพื้นฐาน ถนน เส้นทางจราจร สนามบิน ทางรถไฟ - จำนวนโรงเรียน สถานศึกษา - พื้นที่เสียหาย - พื้นที่ปลอดภัย - การสูญเสียรายได้ - ความต้องการ เครื่องมือเครื่องจักรกลกำลังคน พื้นที่ปลอดภัย	ช่วงก่อนเกิดภัย - จำนวนประชากร (กลุ่มเปราะบาง) - พื้นที่เสี่ยงภัย - ทรัพยากรในการจัดการภัยพิบัติ (คน เครื่องจักร เงิน สิ่งของ) - สถานที่สำคัญ (วัด โรงเรียน สถานที่ราชการ) - โครงสร้างพื้นฐาน - พื้นที่ทางการเกษตร - แหล่งกักเก็บน้ำ เส้นทางน้ำ - ระบบการสื่อสาร - พื้นที่ปลอดภัย/จุดระดมพล - ศูนย์พักพิงชั่วคราว - ข้อมูลประมง ปศุสัตว์ - การขนส่ง - อาหาร เครื่องดื่ม (คน สัตว์) - ระบบเฝ้าระวัง แจ้งเตือนภัย และติดตาม ช่วงเกิดภัย - ความรุนแรงของภัย - ขอบเขตความเสียหาย - จำนวนผู้บาดเจ็บ เสียชีวิต สูญหาย - ติดตามสถานการณ์ภัยพิบัติ - การตอบโต้ฉุกเฉิน (การกู้ชีพ กู้ภัย)

กลุ่มที่ ๑	กลุ่มที่ ๒	กลุ่มที่ ๓	กลุ่มที่ ๔
- การฝึกอาชีพ - แผนที่เสี่ยงภัย			หลังเกิดภัย - พื้นที่ที่เสียหายมากที่สุด/พื้นที่การเกษตร/ปศุสัตว์ - จำนวนครัวเรือน ประชากร ที่ได้รับความเสียหาย บ้านเรือนเสียหาย ทั้งหลังหรือบางส่วน (จำแนกเพศและกลุ่มอายุ) คนพิการ ผู้ป่วยติดเตียง ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง - โรงพยาบาลที่เสียหาย - ผู้อพยพ สถานที่อพยพ - ถนนที่เสียหายและเส้นทางที่ยังใช้ได้ - ระบบสื่อสารที่ใช้งานได้ - หน่วยงานที่ลงไปช่วยเหลือเบื้องต้น - ทรัพยากรที่เรามีอยู่ (เครื่องอุปโภคบริโภค เชื้อเพลิง ยารักษาโรค) - ยานพาหนะ เจ้าหน้าที่ที่จะช่วยเหลือ - ความแตกต่างทางด้านศาสนา - จำนวนประชาชนที่บาดเจ็บ/ประเภทการช่วยเหลือเร่งด่วน - ความต้องการน้ำ อาหาร และยา - ระบบไฟฟ้า - ข้อมูลเกี่ยวกับร้านค้า - เรือท้องแบน

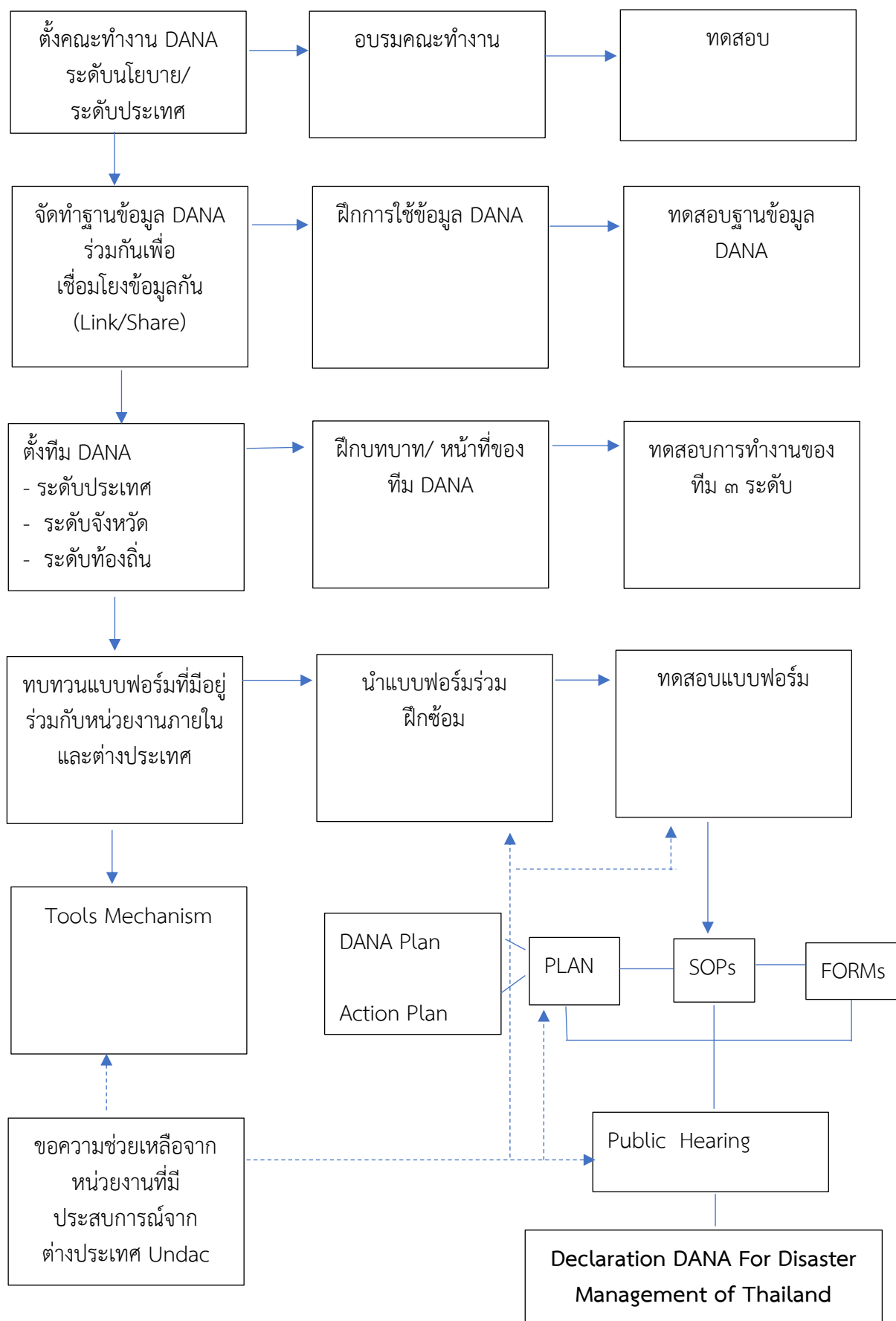
๕.๒ เป้าหมายการประเมิน/การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการประเมินความต้องการของผู้ประสบภัย โดยแยกภาคส่วน

กลุ่มที่ ๑	กลุ่มที่ ๒	กลุ่มที่ ๓	กลุ่มที่ ๔
เป้าหมายการประเมิน ๑. เพื่อให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสมและทั่วถึง ๒. เพื่อให้ผู้บริหารตัดสินใจได้ทันเวลา ๓. เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย	เป้าหมายการประเมิน ๑. เพื่อแบ่งชี้สถานการณ์ ๒. เพื่อทราบขอบเขตของเหตุการณ์ ๓. เพื่อทราบผลกระทบที่เกิดขึ้น ๔. เพื่อทราบพื้นที่ที่ได้รับ ความเสียหาย ความรุนแรง ๕. ประเมินความต้องการเพื่อให้ความช่วยเหลือทันเวลาที่ ๖. เพื่อการตัดสินใจพิจารณาระดมทรัพยากร	เป้าหมายการประเมิน ๑. เพื่อให้มีอาหารปลอดภัยและเพียงพอต่อการดำรงชีวิตในช่วงภัยพิบัติ ๒. เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อที่เกิดจากของเสีย	เป้าหมายการประเมิน ๑. เพื่อทราบความต้องการของผู้ประสบภัย ๒. เพื่อจัดลำดับความสำคัญ ๓. เพื่อจัดทรัพยากรให้ตรงกับความต้องการ ๔. เพื่อช่วยเหลือให้ทันเวลา ๕. เพื่อทราบศักยภาพของผู้เข้าไปช่วยเหลือ
Search & Rescue (การกู้ชีพกู้ภัย) ๑. จำนวนคนที่คาดว่าสูญหาย ได้รับบาดเจ็บ เสียชีวิต ๒. ทีมค้นหา กู้ภัย (SAR USAR MERT K๙) ๓. อุปกรณ์ค้นหา กู้ภัย (FA Kit Ambulance เฮลิคอปเตอร์ เครื่องตัดถ่าง รอก เพลสนาม spinal board Drone) ๔. สถานที่ที่จะส่งต่อ (รพ.สนาม รพ.อำเภอ รพ.จังหวัด รพ.ศูนย์) ความสัมพันธ์กับการฟื้นฟูเบื้องต้น ๑. ผูกอบรวมทีมกู้ชีพกู้ภัย ๒. จัดทำแผน เตรียมเครื่องมืออุปกรณ์ (คลังทรัพยากร) คน งบประมาณ อุปกรณ์ และกระบวนการ (๔M) ๓. ปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการช่วยเหลือ ๔. จัดทำแผน Medical Plan	Medical Health (ยาและสุขภาพ) ๑. จำนวนที่ยังดำเนินการได้ (สถานพยาบาล เจ้าหน้าที่ ยา อุปกรณ์ทางการแพทย์ ยานพาหนะ) ๒. ประเภทผู้บาดเจ็บ/ผู้ป่วย ๓. สถานที่ตั้งสถานพยาบาล ๔. ผู้บาดเจ็บ/ผู้ป่วยอยู่ที่ไหน ๕. เส้นทาง การเข้าถึง/การลำเลียง ๖. โอกาสที่จะเกิดโรคติดต่อ ๗. งบประมาณ (การจัดการศพ) ความสัมพันธ์กับการฟื้นฟูเบื้องต้น ๑. การฟื้นฟู บูรณะสถานพยาบาล ๒. อบรมการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	Food & Water (อาหารและน้ำ) ๑. จำนวนครัวเรือน ๒. จำนวนหญิงตั้งครรภ์ เด็กทารก เด็กเล็ก คนชรา ผู้ป่วย ๓. ประเภทอาหาร ๔. ทรัพยากรน้ำ ๕. อาหาร ตลาด การดำรงชีวิต ๖. น้ำเสีย สิ่งปฏิกูล และสุขาภิบาล ๗. พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ ๘. กิจกรรมในชุมชนที่ทำให้เกิดน้ำเสีย และระบบจัดการน้ำทิ้ง ความสัมพันธ์กับการฟื้นฟูเบื้องต้น ๑. แหล่งผลิตอาหารของหมู่บ้าน เช่น นาข้าว หรือโรงงานผลิตอาหารในชุมชน แหล่งน้ำดื่ม	Lifeline (สาธารณูปโภคที่สำคัญต่อการดำรงชีวิต) ๑. เชื้อเพลิงและปริมาณเชื้อเพลิงที่ชุมชนต้องการ ๒. แสงสว่างที่ชุมชนต้องการ ประเภทไหน ๓. น้ำ จำนวนลิตรที่ต้องใช้ (น้ำดื่ม น้ำใช้) ๔. อาหาร จำนวนที่ต้องกินแต่ละมื้อ (อาหารปรุงสุก) ๕. เครื่องนุ่งห่ม เครื่องนอน (แยกขาย หญิงเด็กที่ต้องการ) ๖. แก๊สหุงต้ม (จำนวนที่ต้องการ) ๗. ผ้าอ้อมสำเร็จรูป (จำนวนเด็ก ผู้ใหญ่ที่ต้องการใช้) ๘. ยากันยุง มุ้ง (ครัวเรือนที่ต้องการใช้) ๙. รองเท้า (จำนวนประชากรที่ต้องการ) ๑๐. นมผง (จำนวนเด็กที่ต้องการ)

กลุ่มที่ ๑	กลุ่มที่ ๒	กลุ่มที่ ๓	กลุ่มที่ ๔
Evacuation (การอพยพ) ๑. พื้นที่เสี่ยงภัยที่ต้องอพยพ ๒. คณะกรรมการชุมชน ๓. จุดปลอดภัยสำหรับรวมพล ๔. ศูนย์พักพิง ๕. เส้นทางอพยพ พร้อมป้ายบอกเส้นทาง ๖. น้ำ อาหาร ยาง เวชภัณฑ์ สำรอง ๗. ห้องน้ำ ๘. ระบบจัดการขยะ ความสัมพันธ์กับการฟื้นฟูเบื้องต้น ๑. อบรมทีม SAR ๒. จัดซ่อมแผนชุมชน ๓. ทบทวนการจัดทำแผนเรื่องศูนย์พักพิง	Shelter & Clothing (ศูนย์พักพิงและเสื้อผ้า) ๑. น้ำ ๒. ไฟ ๓. สุขาภิบาล ๔. สถานที่ตั้งที่ยังดำเนินการ ๕. เพศ ๖. อายุ ๗. สถานพยาบาล ๘. ความสามารถในการรองรับได้ ๙. โรงครัวประกอบอาหาร ๑๐. ระยะเวลาที่อยู่ในศูนย์พักพิง ๑๑. ความปลอดภัย ๑๒. การบริหารจัดการในศูนย์พักพิง ๑๓. แผนผังศูนย์พักพิง ความสัมพันธ์กับการฟื้นฟูเบื้องต้น สร้างการอบรมอาชีพ เช่น ตัดเย็บเสื้อผ้า	๒. ตลาดอาหาร โดยเฉพาะอาหารที่ชุมชนไม่สามารถผลิตได้แกเอง Sanitary (สุขาภิบาล) ๑. บ่อน้ำ ๒. บ่อขยะ ๓. วิธีกำจัดขยะขณะเกิดภัย ๔. อุปกรณ์ที่ใช้จัดการขยะในชีวิตประจำวัน ๕. ห้องอาบน้ำ ห้องขับถ่าย (แยกชาย หญิง คนพิการ) ความสัมพันธ์กับการฟื้นฟูเบื้องต้น ๑. แผนฟื้นฟู ขุดลอกแหล่งน้ำ ๒. ระบบจัดการขยะ สิ่งปฏิกูลในชุมชน ๓. ระบบน้ำประปา น้ำบาดาล	๑๑. ยารักษาโรค (จำนวนผู้ป่วย คนพิการ ผู้สูงอายุติดเตียง) ๑๒. สื่อ ที่ผู้ประสบภัยต้องการ ๑๓. การกำจัดขยะ สิ่งปฏิกูล ๑๔. สถานที่แยกเพศ เช่น ห้องน้ำ ห้องสุขา ห้องนอน Children & Education (เด็กและการศึกษา) ๑. ระดับการศึกษา (อนุบาล ประถม มัธยม เด็กพิเศษ) ๒. จำนวนเด็ก ๓. สถานศึกษาชั่วคราว ๔. บุคลากรด้านการศึกษา (ที่มีอยู่/เพิ่มอีกเท่าไร) ๕. อุปกรณ์การเรียนการสอน (จำนวนที่ต้องใช้) ๖. วัสดุ ครุภัณฑ์การเรียน ๗. สถานที่ที่ได้รับผลกระทบ ๘. กิจกรรมนันทนาการบำบัดความเครียดของผู้ประสบภัย (เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ) ๙. กิจกรรมทางศาสนา (พุทธ คริสต์ อิสลาม) ๑๐. สื่อ ข่าวสารปัจจุบัน ความสัมพันธ์กับการฟื้นฟูเบื้องต้น ๑. ทราบปัญหา/สาเหตุ ๒. สามารถจัดทำแผนการฟื้นฟู ๓. สามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างถูกต้องและตรงตามความต้องการ

๕.๓ การดำเนินงาน DANA ในอนาคต (Next Step)

- ๑) เสนอผู้บริหารหน่วยงานให้เห็นความสำคัญกับ DANA DALA และ PDNA
- ๒) ผลักดันการจัดทำกรอบการประเมินฯ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำ Risk Assessment
- ๓) ผลักดันให้ชุมชนที่มีพื้นที่เสี่ยงภัย จัดทำ (Community Profile) อยู่ในแผนจัดการความเสี่ยงของชุมชน
- ๔) จัดประชุม DANA ทุกด้าน (DANA PDNA และ DALA) โดยเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holder) ทุกระดับมาวิพากษ์หรือร่วมกันออกแบบ Model
- ๕) ผลักดันให้หน่วยที่เกี่ยวข้องนำแบบประเมินไปใช้ (Pilot Project) และเมื่อใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยจัดให้มีการอบรมการใช้ DANA Forms อีกครั้ง
- ๖) จัด Workshop เกี่ยวกับ Forms Checklist SOPs Guideline
- ๗) แต่งตั้งคณะทำงาน DANA Team ภายใต้คำสั่ง บก.ปภ.ช. ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงาน (Sector Agency) เช่น สาธารณสุข ปภ. โยธาธิการและผังเมือง สภากาชาดไทย เป็นต้น
- ๘) จัดอบรมให้ความรู้ โดยจัดทำเป็นหลักสูตรใหญ่ DANA Course และหลักสูตรย่อย ๆ เช่น
 - การจัดการข้อมูล (Information Management)
 - การพัฒนาศักยภาพทีม DANA (Capacity Building Team)
- ๙) จัดให้มีการฝึกซ้อม Exercise
 - Simulation Exercise
 - After Action Review : AAR
 - EOC Exercise
- ๑๐) จัดให้มีการทดสอบเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง
- ๑๑) จัดส่งทีมประเมินลงพื้นที่ Deployment เพื่อดำเนินการประเมิน DANA ในช่วงเผชิญเหตุการณ์ (Emergency Response)
- ๑๒) จัดให้มีการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ประเมินฯ ปภ. และเครือข่าย ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
- ๑๓) จัดทำ MOU ระหว่างหน่วยงานเพื่อร่วมกันพัฒนา DANA Team
- ๑๔) จัดทำ SOPs DANA และ Tools ที่จำเป็น โดยเริ่มจากการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำ SOPs ร่วมกัน
- ๑๕) ผลักดันการประเมิน DANA เข้าบรรจุในแผนการจัดการภาวะฉุกเฉินของแต่ละหน่วยงาน

แผนผังแนวทางการดำเนินการประเมิน DANA ในอนาคต

ภาพบรรยากาศโครงการพัฒนาศักยภาพการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากภัยพิบัติ
(Damage And Needs Assessment : DANA)

ภาพบรรยากาศโครงการพัฒนาศักยภาพการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากภัยพิบัติ
(Damage And Needs Assessment : DANA)

ภาพบรรยากาศโครงการพัฒนาศักยภาพการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากภัยพิบัติ
(Damage And Needs Assessment : DANA)

ภาพบรรยากาศโครงการพัฒนาศักยภาพการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากภัยพิบัติ
(Damage And Needs Assessment : DANA)

ภาพบรรยากาศโครงการพัฒนาศักยภาพการประเมินความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากภัยพิบัติ
(Damage And Needs Assessment : DANA)

